

1.1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีสภาพภูมิศาสตร์ส่วนหนึ่งเป็นทะเล มีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 1,500 ไมล์ทะเล หรือประมาณ 2,775 กิโลเมตร มีพื้นที่ของจังหวัดที่ติดชายฝั่งทะเลถึง 22 จังหวัด ชายฝั่งทะเลของไทยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ชายฝั่งด้านอ่าวไทยและชายฝั่งด้านอันดามัน เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการป้องกันประเทศทางทะเล การรักษาอธิปไตยเหนือน่านน้ำไทย การปกป้องคุ้มครองและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล การบังคับใช้กฎหมายแบบธรรมชาติและข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องทางทะเล การปฏิบัติดังกล่าวจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น "ประเทศที่มีอาณาเขตจรดทะเล ถ้าไม่มีกองทัพเรือที่เข้มแข็งเพียงพอแล้ว ทะเลจะเป็นจุดที่อ่อนแอที่สุด"

กำลังรบทางเรือมีกำเนิดควบคู่กับการสร้างราชอาณาจักรไทย ในสมัยโบราณกองทัพไทยยังไม่ได้มีการแบ่งออกเป็น กองทัพบก กองทัพเรือและกองทัพอากาศดังเช่นในปัจจุบัน คงเป็นกองทัพที่อยู่รวมกัน เมื่อയാตราทัพไปทางบกเพื่อทำสงครามก็เรียกทัพบก ถ้าയാตราทัพไปทางเรือก็เรียกทัพเรือกิจการทหารเรือได้เริ่มแบ่งออกชัดเจนในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ในปี พ.ศ. 2394 พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงเป็นผู้บัญชาการทหารเรือพระองค์แรก ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 พระองค์ได้ทรงปรับปรุงกิจการทหารของไทยให้เป็นไปตามแบบนานาอารยประเทศโดยได้แบ่งแยกกองทัพไทยเป็น

"ทหารบก" และ "ทหารเรือ" เมื่อพ.ศ.2430 ซึ่งทหารเรือได้เริ่มกำเนิดขึ้นในรูปของ "กรมทหารเรือ" และได้มีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนในปัจจุบัน

ตามพระราชบัญญัติการจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2503 ได้กำหนดหน้าที่ของกองทัพเรือไว้ว่า "กองทัพเรือมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพเรือและป้องกันราชอาณาจักร" จากการกำหนดหน้าที่ของกองทัพเรือโดยกว้างๆ ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว กองทัพเรือได้นำมากำหนดหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการได้ดังนี้คือ

หน้าที่ในยามสงบ

1. รักษาอธิปไตยภายในน่านน้ำทะเลเขตของชาติ
2. ป้องกันผลประโยชน์ทางทะเลของชาติ เช่น การประมง การแสวงหาทรัพยากรบนไหล่ทวีป ตามสิทธิที่กำหนดไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศ
3. ร่วมกับเหล่าทัพหรือหน่วยราชการอื่นในการป้องกันปราบปรามการก่อการร้ายและคอมมิวนิสต์ การรักษาความสงบภายใน การปฏิบัติการจิตวิทยาและการช่วยเหลือประชาชนรวมทั้งการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล
4. ดำเนินการฝึกและเตรียมกำลังให้พร้อมที่จะปฏิบัติการได้ในยามฉุกเฉิน และยามสงคราม

หน้าที่ในยามสงคราม

นอกจากหน้าที่ในยามปกติดังที่ได้กล่าวแล้ว กองทัพเรือยังมีหน้าที่เพิ่มเติมอีก คือ

1. ป้องกันและรักษาเส้นทางคมนาคมทางทะเลและฝั่งทะเลของประเทศไทยทั้งทางด้านอ่าวไทย และทางฝั่งทะเลอันดามัน
2. สนับสนุนการปฏิบัติของกองทัพบกและกองทัพอากาศ
3. ปฏิบัติการร่วมกับชาติพันธมิตรและตามพันธกรณี

การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวของกองทัพเรือทั้งในยามสงบและในยามสงคราม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือ ทั้งจากข้าราชการกองทัพเรือ หน่วยต่าง ๆ และจากประชาชนไทยทุกคน

ซึ่งต้องใช้การประชาสัมพันธ์เป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน เพื่อให้การปฏิบัติตามภารกิจดังกล่าวของกองทัพเรือสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ในปัจจุบันสภาวะแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ซึ่งส่งผลทำให้การปฏิบัติงานของกองทัพเรือมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น กองทัพเรือจึงจำเป็นต้องอาศัยงานประชาสัมพันธ์ช่วยในการเผยแพร่ข่าวสาร ไปยังข้าราชการกองทัพเรือ ประชาชน สื่อมวลชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และให้ความร่วมมือในกิจการของกองทัพเรือ ดังที่ ชม ภูมิภาค (2526:414) ได้กล่าวไว้ว่า "หน้าที่การประชาสัมพันธ์ของกองทัพก็คือ การให้สาธารณชนเข้าใจและสนับสนุนโครงการป้องกันประเทศ เพิ่มประสิทธิภาพของนายทหาร พลทหารด้วยการให้เข้าใจภารกิจของกองทัพ"

ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการประชาสัมพันธ์ของกองทัพ ก็เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของกองทัพในกิจการทหาร ช่วยให้ทหารมีทัศนคติที่ดีต่อกองทัพ ต่อบทบาทและภารกิจของกองทัพ และเข้าใจถึงความสำคัญของบทบาทของกองทัพในฐานะเป็นส่วนหนึ่งในการป้องกันประเทศ

งานประชาสัมพันธ์เป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือในหลาย ๆ ด้าน ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดนโยบายที่แน่ชัด มีการวางแผนทั้งด้านกำลังคน งบประมาณ และเครื่องมือการสื่อสารที่ทันสมัย ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการให้บริการ เพื่อให้การประชาสัมพันธ์เป็นไปอย่างฉับไว สม่่าเสมอและต่อเนื่องซึ่งจะมีผลต่อการสร้างความเชื่อมั่น ความร่วมมือและภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในความคิดของประชาชน

กองทัพเรือได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์โดยได้จัดตั้งกองประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการกองทัพเรือ เป็นผู้ดำเนินการด้านการประชาสัมพันธ์ของ กองทัพเรือ งานประชาสัมพันธ์ของกองทัพเรือได้ดำเนินการมาเป็นเวลานาน แล้ว แต่งานประชาสัมพันธ์ของกองทัพเรือก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สาเหตุที่สำคัญข้อหนึ่งเนื่องมาจากการขาดการวางแผนการตลาดประชาสัมพันธ์ในระยะยาวให้เกิดการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับ สภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

การวิจัยเรื่องสถานภาพและแนวโน้มการประชาสัมพันธ์ของกองทัพเรือ โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) นี้ อาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยในการวางแผนและพัฒนา ระบบงานประชาสัมพันธ์ของกองทัพเรือให้สอดคล้องใกล้เคียงกับความเป็นจริง และสัมพันธ์กับสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสถานภาพและแนวโน้มการประชาสัมพันธ์ของกองทัพเรือ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2536-2545) ตามทัศนะของ ผู้เชี่ยวชาญ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะสถานภาพและแนวโน้ม ตลอดจนข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของกองทัพเรือ จึงได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรเป้าหมายแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เกี่ยวข้องและมีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์ของกองทัพเรือ กลุ่มนักวิชาการด้านการประชาสัมพันธ์ และกลุ่มผู้มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์ จำนวนทั้งสิ้น 32 คน

2. สถานที่เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ หน่วยราชการ องค์การ รัฐบาลวิสาหกิจ และหน่วยงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

3. กรอบที่ใช้ในการสัมภาษณ์และสร้างแบบสอบถาม มีดังนี้
  - 3.1 บทบาทและสภาพงานประชาสัมพันธ์ของกองทัพเรือ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2536 - พ.ศ.2545)
  - 3.2 การกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2536 - พ.ศ.2545)
  - 3.3 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์ของ กองทัพเรือในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2536 - พ.ศ.2545)
  - 3.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของกองทัพเรือในปัจจุบัน
  - 3.5 ข้อเสนอแนะในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่กองทัพเรือ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2536 - พ.ศ.2545)

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ซึ่งเป็นวิธีมุ่งแสวงหาความคิดเห็นที่สอดคล้องต่อกันของผู้เชี่ยวชาญประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อการทำนายหรือการตัดสินใจเฉพาะเรื่องหนึ่งเรื่องใดตามกรอบที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นเท่านั้น ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้อาจไม่ครอบคลุมถึงงานประชาสัมพันธ์ในหน่วยงานต่างๆ ของกองทัพเรือ ทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาคได้ทั้งหมด

นิยามศัพท์

สถานภาพ หมายถึง ความเป็นอยู่ เหตุการณ์ที่กำลังเป็นไป
 แนวโน้ม หมายถึง สิ่งที่น่าคิดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ตามการคาดการณ์ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
 ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้รอบรู้ในเรื่องการประชาสัมพันธ์ โดยเป็นผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบ หรือมีประสบการณ์ หรือศึกษาในเรื่องการประชาสัมพันธ์โดยตรง

การประชาสัมพันธ์ของกองทัพเรือ หมายถึง งานในส่วนที่กองทัพเรือ รับผิดชอบในการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งการสร้าง ภาพลักษณ์และการเสริมสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างกัน เพื่อให้เกิดความรัก และผูกพัน ร่วมมือและสนับสนุนกันตลอดไป

ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ต่าง ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญ ได้ให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามตามกรอบที่ผู้วิจัย ได้กำหนดไว้

ภาพลักษณ์ (IMAGE) หมายถึง ภาพที่เกิดขึ้นในจิตใจ ซึ่งบุคคลมี ความรู้สึกนึกคิดต่อกองทัพเรือ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์ของกองทัพเรือ ได้ทราบสถานภาพและแนวโน้มการประชาสัมพันธ์ของกองทัพเรือ เพื่อใช้ ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย วางแผน และปรับปรุงงาน ประชาสัมพันธ์ของกองทัพเรือให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
2. เป็นการเตรียมพร้อมให้ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์ของ กองทัพเรือสามารถเผชิญกับอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับการทำนายน โหมดใหม่ของงานประชาสัมพันธ์หน่วยงานอื่น ๆ ต่อไป